

ես՝ Քուրդս, Հասան, Համադաս(վ)ս, Սարգիս, որդիք Սմբատա, որդո Հա-
մ(ս)դ(ս)սպա մարծպանի...» (Յիշատ. 1):

Սարգիս Ա կ'երեւի թէ մեռած էր արդէն 1201ին ըստ Մղարդայ ար-
ձանագրութեան ուր կ'ըսուի. «Ես Աղուտս դուտոր Նաջմադինին, ամուսին
Սարգսի եւ մայր Մամնայի ի նացա պակամանն տուաք... նացա հոգոյն
զԱրլասադանց ամեն շահ ու զենով եւ: ԻՆ (25) աւրավար հոդ...» (Յիշատ.
2): Զարմանալի է որ հոս որեւէ յիշատակութիւն չկայ Սարգիս Ա-ի որդիներ-
ուն՝ Մարծպան Բ-ի եւ Սմբատ Բ-ի մասին:

Տասնեւչորս տարի վերջ «Ի ՈԿԴ (1215) թվիս կանգնեցաւ խաչս յի-
շատակ Սարգսի, որդոյ Սմբատայ, թոռն Համադասպեանց, որ մեռաւ ի պա-
տերազմի եւ թաղեցաւ ի դուռն Աստուածածնիս եւ որդի նորա Սմբատ եւ ամ-
ուսինն Աղուա ետուն ի Մղարդ զԱրլասադանց հայրենիքն ամենայն շահ ու
զենով յԱստուածածնիս եւ Ո (40) աւրավար հոդ» (Յիշատ. 3): Որոշ կ'երեւի
որ տիկին Աղուտի տուած Արլադասանց 25 օրավար հոգին վրայ աւեր-
ցեր է 15 օրավար հոդ 1215ին Սարգիս Ա-ի որդի Սմբատ Բ-է: Ինչ որ կարեւոր
է սա է որ՝ 1215ի արձանագրութիւնը զարմանալի կերպով կը յիշէ «...որդի
նորա (Սարգիս Ա-ի) Սմբատ եւ ամուսինն (Սարգիս Ա-ի) Աղուա...», կար-
ծես լռելեայն հասկնել ուղեւով որ Սմբատի մայրը չէր Աղուա: Ուրեմն Սար-
գիս Ա պէտք է որ երկու անգամ ամուսնացած ըլլար:

Արգարեւ Սանահին ուրիշ արձանագրութեան մը համաձայն, «Ի
թուի. ՈԿ (1211) կամաւն Աստուծոյ ես Մարծպան, որդի Սարգսի թոռն Աւագ
Համադասպանց, էտու Սանահինս սուրբ Աստուածածնիս իմ մաւրն Սթէ հո-
դոյն...» (Յիշատ. 11), տարակոյս չձգելով որ Սարգիս Ա ունեցած է երկու
կողակից: Այս կողակիցներէն առաջինը անշուշտ Սթէն էր, որ ինչպէս Յի-
շատ. 11ը ցոյց տուաւ, 1211ին մեռած էր, մինչ երկրորդ կողակիցը Աղուտ՝
կը յիշուի 1215ին: Սակայն իրականութիւնը այն պէտք է եղած ըլլայ որ Սթէ
ամուսնանալէ վերջ Սարգիս Ա-ի, անոր պարզեւած է երկու որդիներ՝ Մարծ-
պան Բ եւ Սմբատ Բ: Սարգիս Ա Սթէի մահէն վերջ կ'ամուսնանայ Աղուտին
հետ, որով կ'ունենայ Մամնա եւ Ռուզուզան դուտրերը, որոնք միայն ի-
րենց մօր Աղուտի 1201ի յիշատակարանին մէջ կը յիշուին:

1201ին կամ անկէ առաջ մեռած է Սարգիս Ա եւ նոյնպէս՝ Մամնա:
1215ի արձանագրութենէն (Յիշատ. 3) կը տեղեկանանք որ «...Սարգսի, որ-
դոյ Սմբատայ, թոռն Համադասպեանց, որ մեռաւ ի պատերազմի եւ թաղե-
ցաւ ի դուռն Աստուածածնիս»:

Սարգիս Ա-ի առաջին կնոջ Սթէի զերգաստանին մասին բան մը չենք
զիտեր, սակայն Աղուտ դուտոր էր արնուտարմ եւ մեծահամբաւ Նաջմադե-
նի՝ Ուքանաց իշխանական սոհմէն:

Հոս ճշգնէր որ 1215ի (Յիշատ. 3) արձանագրութեան պարունակու-
թեան իմաստը շիտթած է Աճառեան, որ կ'ըսէ. «Համադասպ մարծպան, մե-
ռել է պատերազմի մէջ» («Անճնանուններու Բառարան»)։ Արշակ Ալպոյաճ-
եան՝ «Համադասպ Մամիկոնեան, որ պատերազմի մէջ մեռած է» («Պատ.
Հայաստանի Սահմանները», էջ 273ը): Մինչ արձանագրութիւնը կ'ըսէ. «...
կանգնեցաւ խաչս յիշատակ Սարգսի, որդոյ Սմբատայ, թոռն Համադասպ-
եանց, որ մեռաւ ի պատերազմի»: Հոս մեռնողը Սարգիսն է, որուն անուան
խաչքարը կանգնուած է, որուն Համադասպեանց թոռն ըլլային կը յիշուի:
Պաշտօնին ճակատը կայ «Նշանդ Ա(ստուծոյ) Աւանայ Սարգսի Յաւուրն
Մեծի»: